

Taloudellinen kehitys Yhdysvalloissa

K. Comannin, C. D. Wright'in ynnä muiden mukaan kirjottanut M. HÄHL.

(Jatkoa edelliseseen numeroon.)

Niiden neljän vuoden aikana, jotka "koko maan kongressi" hallitsi, vallitsi melkein täydellinen anarkia, mitä tulee eri valtioiden toisiinsa suhtautumiseen. Yksi valtio teki yhteistä etua tarkoittavassa asiassa kokonaan toisin kuin toinen valtio, ja se ehkäisi suuressa määrin maan taloudellista kehitystä. Senpätähden alettiin suunnitella yhteistä laitosta, jolle sirtyisi se valta joka ennen oli ollut Englannin parlamentilla ja hallituksella. Niin scyntyi perustuslaki ja Yhdysvaltain liittohallinto. Sen jälkeen ei ollut millään valtiolla oikeutta yksin päättää ansiosta jotka koskivat kaikkia. Mikään valtio ei saanut tehdä kauppa- eikä muita sopimuksia toisen valtion kanssa eikä ulkovaltojen kanssa ilman presidentin ja senaatin suostumusta.

Mutta yhteinen perustuslaki ja hallitus eivät tulleet ilman vastusta hyväksytyiksi. Erittäinkin orjakysymys herätti kiivaan vastustuksen etelän puolelta. Kaikki ennen säädetyt orjakauppaa koskevat asetukset olivat olleet vain pelkkiä hyviä aikomuksia. Yksi valtio totteli niitä toinen ei, eikä ollut mitään voimaa, joka olisi voinut pakottaa uppiniskaiset taipumaan. Perustuslakiin pantiin pykälä, joka kielsi orjien maahan tuonnin ja orjakaupan kaikkialle Yhdysvalloissa. Etelävaltioiden edustajat kuitenkin vakuuttivat että heidän valtionsa eivät tule koskaan hyväksymään perustuslakia, jos siihen asetetaan orjakaupan kieltäminen tiukkana. He vastustivat orjakauppapykälää sillä syyllä, että vallankumoussota muka oli tehnyt tuntuvan työvoiman puutteen, ja sentähden orjakauppaa oli sallittava ainakin etelän valtioissa. Lopuksi tultiin kompromissiin, joka sisälsi että orjakauppapykälää ei panna käytäntöön ennen vuotta 1808, siihen saakka saivat etelävaltiot "täyttää varastonsa".

Laivurien suojeleminen.

Vuoden 1890 vaiheilla Yhdysvalloissa oli kauppalaivastoa 437,641 tonnia, ja niistä omistivat ulkomaalaiset yhden kolmannen osan. 'Antaaksensa kotimaiselle laivakapitalismille hyvän alun kongressi sääsi tullijärjestelmän, joka asetti koti'maiset laivurit siksi paljon edullisempaan asemaan, että he voivat tehdä rahtia halvemmalla kuin ulkomaalaiset laivurit, ja sittekin heidän voittonsa oli kylliksi houkutteleva. Vuotena 1789 säädettiin "merilaki", joka säännösti laivaliikkeen amerikalai-
sten eduksi. Sellaiset laivat, jotka olivat rakennettuja Yhdysvalloissa ja omistajat olivat yhdysvaltalaisia, maksoivat tullia kuusi senttiä tonnilta; laivat, jotka oli rakennettu Yhdysvalloissa, mutta olivat osaksi tai kokonaan ulkomaalaisten omistamia maksoivat tullia kolmekymmentä senttiä tonnilta, ja laivat, jotka olivat rakennettu ulkomailla ja ulkomaalaisten omistamia, maksoivat tullia viisikymmentä senttiä tonnilta. Kaikki ulkomaalaiset laivat, jotka välittivät liikettä rannikolla kuljettamalla ameriikkalaisia tuotteita, maksoivat tullia viisikymmentä senttiä tonnilta jokaiselta matkalta. Tätä lakia tiukennettiin vuosien kuluessa kunnes se antoi ameriikkalaisille laivureille kylliksi paljon voimaa kestää kilpailussa ulkomaalaisten kanssa.

Ameriikkalaisten laivurien monopoliasemaan asettamisesta oli luonnollisesti seurauksena laivanrakennuksen ja laivaliikenteen vilkastuminen. Muunmuassa Intian ja Kiinan kauppaan ryhtyivät nyt ameriikkalaiset laivurit. Vuotena 1789 asetettiin kahdeksantoista ja puolen prosentin ylimääräinen tull; kaikille intialaisille ja kiinalaisille tavaroille, joita tuotiin Yhdysvaltain satamiin ulkomaalaisille laivoilla, ja se oli kylliksi tehokas tekemään ameriikkalaiset kilpailukykyisiksi ulkomaalaisten laivuriensa kanssa Intian ja Kiinan kaupassa. Uuden Englannin laivurit lastasivat laivansa puutavaralla, suolatulla kalalla ja rommilla ja purjehtivat Hyväntoivon niemelle. „Siellä he vaihtoivat lastinsa madeiraviiniin ja jaloihin metalleihin ja muihin sellaisiin tavaroihin, joita Aasiassa voitiin vaihtaa. Lastin kanssa purjehdittiin Kiinaan ja vaihdettiin se siellä teehe, posliiniin, kahviin, silkkiin, musliiniin, salpietariin ynnä muihin, ja purjehdittiin takaisin Amerikkaan.

Laivakapitalistien auttamiseksi on myöskin suureksi osaksi katsottava laki, joka hyväksyttiin vuotena 1790 Amerikan merimiesten olojen järjestelemisestä. Tämän lain mukaan piti merimiesten sitoutua kirjoitetun kontrahdin kautta palvelemaan laivassa laivan tekemän matkan ja samoin oli kontrahdissa määrätty palkka, joka matkalta seurasi. Kontrahti piti allekirjoittaa laivuriensa, merimiesten ja Yhdysvaltain virkailijan. Lain mukaan kapteeni oli velvollinen huolehtimaan merimiesten „elämän mukavuuksista” ja oli rangaistuksen alainen, jos hän jätti ameriikkalaisen merimiehen ulkomaalaiseen satamaan. Ja merimiehet, jotka yrittivät jättää laivan kesken sopimusta, menettivät sisällä olevan palkkansa ja voitiin heidät pakottaa palvelemaan kontrahdin määräämän ajan loppuun.

Kauppasopimukset.

Kaiken kaupan loputtua Englannin kanssa vallankumoussodan seurauksena ameriikkalaiset etsivät ulkomaisia markkinoita toisten Euroopan maiden kanssa, ja eurooppalaiset puolestaan himoitsivat ameriikkalaisia markkinoita. Ameriikkalaiset lähettivät komissionerinsa Hollantiin, Ranskaan ja Espanjaan tekemään mahdollisia kauppasopimuksia näiden maiden kanssa. Jo vuotena 1778 saatiin Ranskan kanssa sopimus, jonka mukaan kalastusoikeus pohjoisrannikon suurilla matalikoilla jaettiin ranskalaisten ja ameriikkalaisten kesken ja Länsi-Indian ranskalaisen alueen kauppaan pääsivät ameriikkalaiset laivat osallisiksi. Näitä Ranskan puolelta luovutettavia oikeuksia vastaan yhdysvaltalaiset antoivat ranskalaisille erikoisia oikeuksia Yhdysvaltain satamissa. Lisäksi tehtiin sopimus, että kumpikin asianomainen saa tehdä kauppaa toistensa vihollisten kanssa, siis yhdysvaltalaiset Ranskan vihollisten kanssa ja ranskalaiset yhdysvaltalaisen vihollisten kanssa. Ainoastaan sotatarpeet jäivät tämän puolueettomuussopimuksen ulkopuolelle. Tämä sopimus oli ensimmäisiä sota-ajan puolueettonta kauppaa koskevista sopimuksista. Kymmenen vuotta myöhemmin muut maailman valtat, Venäjä ja Ranska tekivät samanlaisen sopimuksen. Samanlaisia sopimuksia tekivät Yhdysvallat Saksaan, Ruotsiin, Tanskaan ja Portugalin kanssa.

Vuotena 1795 tehtiin Espanjan kanssa varsinainen kauppasopimus ja samalla määriteltiin Yhdysvaltain ja Espanjan Ameriikassa olevien alusmaiden suhteita kaupankäyntiin nähden. Rajana oli Mississippijoen keskivyltä ja molemmilla asianomaisilla mainitulla joella vapaa liikeoikeus.

Kaksikymmentä vuotta kestäneiden Napoleonin sotien aikana Yhdysvallat julistivat itsensä puolueettomiksi ja kävivät kauppaa kaikkien Euroopan sodassa olevien maiden kanssa.

Englannin kanssa ei sentään saatu yhtä vapaata kauppasopimusta kuin toisten

eurooppalaisten valtojen kanssa. Vuotena 1794 Englannin kanssa aikaansaadun kauppasopimuksen mukaan ei ainoastaan sotatarpeet jääneet puolueettomuussopimuksen ulkopuolelle, mutta kaikenlaiset laivanvarustustavarat ja ruoka-aineet olivat luvattomia myydä viholliselle, ja siis joutuivat kaappauksen alaisiksi, jos niitä yritettäisiin viedä viholliselle. Amerikan laivat saivat kuitenkin tämän sopimuksen mukaan mennä Englannin eurooppalaisiin sekä aasialaisiin satamiin, mutta määrättyillä ehdoilla.

Englannin kanssa tehty kauppasopimus vei amerikkalaiset rettelöihin Ranskan kanssa. Englannin kanssa tehdyn sopimuksen johdosta Ranska julisti vuoden 1778 sopimuksen päättyneeksi ja raskalaiset kohtelivat amerikkalaisia kauppalaivoja samoin kuin englantilaisiakin: vihollisen omaisuutena.

Vuonna 1800 Yhdysvaltain ulkomaan kauppavaihto kaikkiaan oli 162,224,548 dollaria. Ulosvienti oli 70,859,038 dollaria. Ulosviennistä oli Eurooppaan \$41,348,088, Canadaan \$27,208,618, Aasiaan \$1,177,846, Afrikaan \$1,110,374 ja saariin \$14,112 dollaria.

Sisääntuonnista oli Euroopasta \$46,857,960, Canadasta \$32,116,992, Aasiasta \$11,560,810, Afriikasta \$551,496 ja saarista \$142,969 dollarilla.

VI.

VAIHTOVÄLINEET JA RAHA.

Maan tultua huomattavammin asutuksi, ja erittäinkin sen jälkeen kun orjatyö oli tullut yleiseksi etelän valtioissa, varsinaisten elämäntarpeiden tuottaminen edistyi säännöllisesti. Mutta ylellisyystavaroita ja useita tarpeellisiakin tavaroita oli niukalti. Rauta- ja teräsesineet ja yleensä teollisuustuotteet oli tuotettava Euroopasta ja ostettava sieltä kalliilla hinnalla. Sellaiset siirtolat, joilla oli jotain vietävää Englantiin, olivat onnellisemmassa asemassa, mutta ne joilla ei ollut sanottavia vietäväksi Englannin markkinoille, eivät saaneet sieltä takasin paljoa, sillä rahaa oli kovin niukalti. Kansainvälisessä kaupassa tarvittavaa metallirahaa, kultaa tai hopeaa ei ollut siirtoloilla kuin pienet määrät. Metallirahat, joita siirtolaiset toivat maahan tullessaan pian palautuivat takasin Englantiin maksuksi niistä tavaroista joita siirtolaiset tarvitsivat ostaa, ja siirtolain alueilla ei ollut alkuajoina yhtään jalon metallin kaivantoa käynnissä. Metallirahaa saatiin pääasiallisesti espanjalaisista siirtoloista Länsi-Indian saarilta. Kun sinne vietiin puutavaraa ja suolattua kalaa, satiin sieltä osa-maksusta hopeaa, jolla vuorostaan voitiin ostaa europalaisilta markkinoilta tarvittavia teollisuustuotteita.

Muutamit siirtolain hallinnot perustivat rahapajoja, voidakseen tehdä metallirahaa. Massachusetts teki kolmekymmentä kuusi vuotta (1652—1688) "petäjäpuushillinkejä". Ne sisälsivät ainoastaan 78 prosenttia hopeaa siitä mitä englantilainen shillinki sisälsi. Mutta näitäkin ala-arvoisia rahoja lähetettiin ulkomaille maksuksi ulkomaisen kaupan balansista.

Paikallisessa liikkeessä käytettiin uscammanlaatuisia tavaroita vaihtovälineinä, kuten aina on käytetty alkuperäisellä kehitystasella olevissa yhteiskunnissa. Pohjoisissa siirtoloissa käytettiin vaihtovälineinä maissia, karjaa ja majavan nahkoja, Virginiassa ja Marylandissa tupakkaa, riisiä ja vuotia, Carolinassa ja Georgiassa ja sisämaan asutuksilla yleisesti pyssynkuulia.

Jotkut siirtolain hallinnoista yrittivät määrätä metallirahan arvon näille "tavaroille". Vuotena 1640 Massachusettain "Yleinen oikeus" määräsi maissin arvoksi metallirahassa neljä shillinkiä busheli. Ruisbusheli edusti viittä shillinkiä, vehnä kuutta shillinkiä ja niin edelleen. Tällainen "tavararaha" oli kuitenkin arvoltaan hyvin epävakainen, tavarain tuotantokustannukset kun vaihtelivat vuosit-

tain. Käytännöllisessä tavarain vaihdossa keksittiinkin useampia keinoja saada selville vaihtovälineenä olevan tavarain todellinen arvo. Niinpä oli vielä kahdeksannentoista vuosisadan alussa kolmenlaisia maksutapaa. Oli maksu, rahalla maksu, maksu niinkuin rahassa ja luotto. "Maksu" merkitsi, että maksettiin vaihtovälineenä olevalla tavarella, viljalla, siianlihalla tai muulla tavarella sellaisen arvon mukaan kuin "Yleinen oikeus" oli tavaroille määrännyt sinä vuotena. "Rahamaksu" merkitsi maksua Bostonin rahassa eli kovassa rahassa, kuten hopearahoja kutsuttiin. "Maksu niinkuin rahassa" merkitsi, että maksuna käytettiin tavaroita, joiden rahallinen arvo oli määrätty, mutta joita otettiin yhtä kolmatta osaa huokeammasta kuin miksi niiden arvo oli määrätty. "Luottomaksu" taas oli kuten aina riippuvainen kahden kaupantekijän sopimuksesta. Tästä monellaisesta maksujärjestelmästä seurasi hyvin omituinen kaupankäynti. Niinpä kun ostaja tuli kauppaan, kauppiaan ja ostajan välillä syntyi seuraavanlainen keskustelu:

Ostaja: — Onko teillä veistä myytävänä?

Kauppias: Onko teillä maksu valmiina?

Ostaja: — On.

Kauppias: Minkälainen maksu teillä on?

Tavarain hinta riippui sitte siitä millä tavarella ostaja ilmoti maksavansa, ja sitte vasta kauppias ilmoti josko hänellä on sitä tavaraa ja mikä on sen hinta. Jos ostajan haluama veitsi esimerkiksi oli rahassa maksettuna kuuden pencyn hintainen, sen hinta "maksuna" suoritettuna oli kahdeksan pencyä, "maksettuna niinkuin rahassa" hinta oli kaksitoista pencyä.

Virginiaassa oli "tupakkapankki". Se oli varastohuone, jossa säilytettiin tupakkaa paikallista liikevaihtoa varten. Sinne veivät "tallettajat" tupakanlehtiä tallettavaksi saadakseen niitä sieltä silloin kun tarvitsivat niitä "rahaksi". Mutta tupakan tuotantokustannukset alenivat vuosi vuodelta ja tupakallakin oli vaikea pitää vaihtovälineen arvoa.

Hallitus pitääkseen tupakan arvoa yllä koetti määrätä korkeimman tuotannon rajan, mitä tupakkaa sai vuosittain tuottaa, mutta ei siinä onnistunut. Siitä seurasi, että siirtolan hallitus pakotettiin ostamaan liikatuupakan silloin kun tavallista suurempi sato tuli ja polttamaan liikatuotannon, että tupakan arvo pysyisi määrättyissä rajoissa.

Myöskin käytettiin kotiloiden kuoria rahana. Siirtolaiset olivat havainneet että indiaanit niitä käyttivät vaihtovastikkeena ja hekin alkoivat niitä käyttämään kaupassaan indiaanien kanssa. Silloin kun kuoret voitiin vaihtaa majavan, nahkoihin, niillä aina oli arvo, joko sitte siirtolaisten omaassa keskuudessa tai indiaanien ja siirtolaisten välisessä kaupassa. Niitä käytettiin läpi koko seitsemännentoista vuosisadan, mutta indiaaniheimojen paettua kauemmaksi siirtolain ulottuvilta näiden kuorien ostokiky hävisi.

Mistään rahapääomasta siirtolain alkuaikoina ei voinut olla puhuttakaan siinä ymmärryksessä kuin nykyään. Sen ajan pääomat olivat tavaroita, maan tuotteita, laivoja ja muuta sellaista. Mutta asutuksen kasvaessa ja liikkeen lisääntyessä helposti käsiteltävän ja kaikkialla kelvollisen vaihtovälineen tarve luonnollisesti tuli suuremmaksi ja suuremmaksi. Vuotena 1690 massachusettsiläiset sen ajan "kapitalistit" suunnittelivat luottorahaa. Silloin oli oltu sotahankkeissa, mutta sotayritykset olivat menneet myttyyn ja takasin palaavat sotilaat vaativat maksuansa, mutta rahasto oli tyhjä. Hallitus lasi silloin lükkeeseen neljäkymmenen tuhannen punnan edestä velkakirjoja, jotka eivät kantaneet korkoa, eikä niiden takaisinmaksuaikaa oltu ensinkään määrätty. Nämä luottosetelit olivat punnan arvoisia,

mutta niitä katseltiin yleensä epäiltävästi ja todellisuudessa niitä otettiin vastaan keskimäärin vain kahdentoista ja neljäntoista shillingin arvosta. Hallitus koetti antaa näille papereille täyden nimellisarvon säätämällä ne täysiarvoisiksi veroja maksaessa ja julistamalla että ne lunastetaan takasin kahdentoista kuukauden kuluttua, mutta lunastusta siirrettiin useampia kertoja ja paperien omistajat tulivat hyvinkin kärsimättömiksi.

Liikkuvan rahan tarve kasvoi ja rahapääoman tarve myöskin. Yrittäjät kaupan ja teollisuuden aloilla ja myöskin uutisviljelijät huusivat luottoa voidakseen saada yrityksistään parempia tuloksia, ja niinpä siirtolain hallitukset lankesivat kiusaakseen ryhtyä lainanantajiksi. Mutta hopearaha, joka oli ainoaa maassa olevaa täysiarvoista rahaa, oli niin vähän ettei mikään laajempi lainaaminen voinut tulla kysymykseenkään. Pula ratkaistiin laskemalla yhä uusia velkaseteleitä liikkeeseen. Massachusettsin "Yleinen oikeus" sääsi vuotena 1714 että viisikymmentä tuhatta puntaa lainataan yksityisille viiden prosentin korolla. Lainat olivat viiden vuoden maksuajalla ja lainaajat antoivat kiinnityksiä kiinteistöistään lainojen takeeksi. Mutta kun lainaajista oli suurin osa uutisviljelijä, eivätkä voineet maksaa ajallaan maksujaan, siitä seurasi että hallituksen obligatiooneja, joita oli myyty paperirahan arvon takaamiseksi, ei voitu lunastaa, ja niinpä liikkeelle laskettu paperiraha menetti arvonsa. Massachusettsissakin oli näitä paperirahalainoja myönnetty lisää, ensimmäisen viidenkymmenen tuhannen punnan myöntämisen jälkeen, ja oli niitä paperirahoja kaikkiaan 260,000 puntaa. Toiset siirtolat olivat seuranneet esimerkkiä ja pian oli kaikkialla siirtol. kädet täynnä arvotonta paperirahaa. Lainaatijakunnat joutuivat hätään arvottoman paperirahan kanssa. Mutta he luulivat pääsevänsä palkkahästä ja palvelevansa kansan etua painattamalla yhä enemmän arvotonta paperirahaa ja säätämällä sille yhä uudelleen arvoa. He sääsivät, että tätä rahaksi nimitettyä paperia oli pakko ottaa vastaan täydestä nimellisarvosta yksityisissäkin velanmaksuissa ja yleensä kaupassa yhtä hyvin kuin veron ja tullien maksuissakin. Siirtolain kuvernöörit, jotka liikemiesten neuvosta yrittivät kieltäytyä hyväksymästä sellaisia lakeja taivutettiin sillä yksinkertaisella keinolla, että heidän palkkansa pidätettiin niin kauaksi kunnes he suostuivat allekirjottamaan lainaatijakuntien säätämiä rahalakeja.

Tämän velkarahan arvo oli mennyt niin alas, että vuotena 1750 massachusettsilaista paperirahaa piti antaa yksitoista punttaa vastatakseen yhtä englantilaista punttaa, ja newhampshirelaista paperirahaa piti olla kaksikymmentä neljä punttaa yhteen englantilaiseen puntaan. Rhode Islandin paperirahaa piti panna kaksikymmentäkuusi punttaa yhtä englantilaista punttaa vastaan. Pian kuitenkin Massachusetts julisti hopean ja kullan ainoiksi laillisiksi rahoiksi. Mutta sillä välillä keinottelijat tekivät omaisuuksia keinottelemalla ala-arvoisella rahalla, jonka oikeaa arvoa tavalliset ihmiset eivät koskaan varmaan tienneet.

Vuotena 1763 kaikissa siirtoloissa oli rahan nimellä kulkeva velkapaperien liikkeelle laskeminen kielletty ja siirtolat alkoivat hiljalleen kulkea vakavammalle rahakannalle, mutta pian tuleva vallankumoussota ei ollut omiaan edistämään vakavalle rahakannalle siirtymistä.

KANSALLISEN VARARIKON PARTAALLA.

Taloudellisen elämän ollessa vallankumoussodan seurauksena lamassa ja puute suuri erittäinkin pääomasta alettiin taas laskea liikkeelle luottopapereita, jotka sitte tulivat kuuluisiksi niiden keinottelujen kautta joita niillä harjoittivat kansan kustannuksella hyötyvät kauppiat ja muut varakkaimmat. Kuvaavaa on sen ajan

käsitys rahasta. Kun "koko maan kongressi" suunnitteli veroitusta menojen suorittamista varten, niin eri valtioiden lainlaatijakunnat samaan aikaan telivät parhaansa saattaakseen maan taloudellisen aseman mahdollisimman sekavaksi. Ja "koko maan kongressissa" oltiin ankarasti arvottoman paperirahan puolesta. — "Luuletteko te", sanoi eräs kongressin edustaja, "että minä haluan myötävaikuttaa minun valitsijaini veroilla kuormittamiseen silloin kun me voimme mennä painajamme luo ja saada kärrykuormallisen rahaa, josta yksi kirja (kaksikymmentä neljä arkkiä) piisaa kaikenlaisten summien maksuksi?"

Verotuksen yleisen vastustuksen tähden ja kehittääkseen tuottookykyä kongressi päätti heinäkuulla 1775 laskea liikkeeseen luottoseteleitä kaksi miljoona dollaria. Näissä seteleissä sanottiin, että niiden omistaja oli oikeutettu saamaan määrätyn summan espanjalaisia hopeadollareita — mutta varovasti kyllä näissä seteleissä ei sanottu missä ja milloin niillä voi hopeadollareita saada. Luottopaperien omistajat eivät siis tietäneet paikkaa eikä aikaa, missä he voisivat paperirahojensa arvoa koetella, niitä hopesan vaihtaessa. Tämä tempu ei paljon eroa rahan väärennyksestä, eikä sitä liene tehty yksistään taloudellisten lakien tuntemattomuuden tähden, vaan lienee se ollut ainoa rahakysymyksen ratkaisukeino sinä aikana. Rahan liikkeelle laskijat hyvin tietäen, että monet voisivat koettaa hankkia paperirahalla oikeaa hopearahaa, olivat kai tahallaan jättäneet rahoista pois ajan ja paikan, jossa niitä lunastettaisiin oikeaan rahaan.

Ja ennen itsenäisyyden julistusta täytyi kongressin lisätä luottopaperien summaa kokonaisuella neljällätoista miljoonalla dollarilla. Mutta kun nämä luottopaperit olivat huonosti taattuja eikä olleet korkoa kantavia, niitä otettiin vastaan hakoisesti vastaan, ja hallituksen täytyi ryhtyä yrittämään muita keinoja velkojen ja juoksevien menojen peittämiseksi. Lokakuulla vuotena 1776 päätettiin ottaa laina. Neljän prosentin korkoa kantavia velkakirjoja laskettiin liikkeelle viiden miljoonan dollarin arvosta. Mutta hallituksen, jolla ei ollut mitään kultavarastoja ja joka lisäksi oli vallankumoussodassa, papereilla oli huono menekki. Ja vaikka korko ylennettiin kuuteen prosenttiin, niin sittenkään sen ajan kapitalistit eivät nähneet hyväksi luovuttaa rahojaan niin epävarmaan yritykseen kuin vallankumouksellisen kongressin rahastamiseksi. Koetettiin saada lainaa Ranskasta ja Espanjasta, mutta sieltäkin tuli aivan riittämättömiä summia. Vihdoin kongressi marraskuulla 1776 päätti ryhtyä arpajaisien pitoon. Sata tuhatta arpajaislippua painettiin ja laskettiin markkinoille. Näistä arpajaisista toivottiin puolentoista miljoonan dollarin tuloja oikeassa metallirahassa, mutta kun voitoina oli hallituksen papereita, jotka lankesivat meksettäväksi vasta viiden vuoden kuluttua neljän prosentin korolla, monikaan ei ollut halukas ostamaan näitä arpajaislippuja.

Kaikki nämä yritykset varojen hankkimiseksi vallankumoussodan tarpeisiin osottivat täydelleen, miten haluttomia senkin ajan rikkaat olivat rahastamaan sotaa, vaikka he toivoivat siitä suuria tuloksia itselleen. Kun vallankumoushallitus ei voinut asettaa kylliksi päteviä takeita rahojen takaisin saannista, rikkaat sulkiivat visusti kukkaronsa.

Kongressi yritti pakottaa eri valtioiden lainlaatijakuntia avustamaan "koko maan kongressia", mutta valtioiden lainlaatijakunnilla ensiksikin oli omat huolensa ja toiseksi ne olivat haluttomiakin avustamaan, koska jokaisessa lainlaatijakunnassa oltiin hieman erikannalla kongressin suunnitelmiin nähden.

Sitte kongressi keksi keinon, jolla saatiin kokoon kuusitoista miljoonaa dollaria. Se kehotti pakkoluovuttamaan brittiläismielisten omaisuudet, ja se toimenpide toi mainitun summan. Porvarillinen vallankumous ei siis tässäkään ta-

pauksessa kunnioittanut yksityisomistusoikeutta, vaikka sittemmin valtaan pääsyt porvaristo tässä maassa, kuten kaikkialla muuallakin, on tehnyt yksityisomistusoikeudesta pyhyden, jonka loukkaamista pidetään yhtä pahana kuin majesteettirikosta pidetään monarkistisissa maissa.

Lokakuulla 1778 oli luottorahaa laskettu liikkeeseen kaikkiaan kuudenkymmenen kolmen miljoonan dollarin arvosta, ja paperirahan arvo oli viisi yhtä hopeadollaria vastaan.

Kongressi koetti keksiä huokeahintaisempia keinoja armeijan ylläpitämiseksi ja päätti että jokaisen valtion oli annettava osansa luonnossa. Virginian osalle tuli kaksikymmentä tuhatta tynnyriä maissia ja pohjoisvaltiot antoivat jauhoa, lihas, rommia ja heiniä. Mutta näiden tavarain kuljettaminen armeijan olinpaikoille tuli maksamaan niin paljon että tästä järjestelmästä pian luovuttiin.

Armeija useissa paikoissa näki suoranaista nälkää. Ruokatarvotteita kylläkin takavarikoitiin maanviljelijöiltä ja annettiin nүstä maksuksi luottopapereita, mutta sittenkään ruokatarvotteita ei tahdottu saada mitenkään riittävästi. Englantilaisen armeijan varastot ostivat ruokatarvotteita hopealla ja kullalla ja amerikalaiset eivät olleet niin paljon isännällisiä etteivät olisi myyneet maansa vihollisille elintarvotteita, jos suinkin saivat sellaiseen tilaisuutta.

Kokeiltuaan yhtä ja toista ulospääsyä kongressi turvautui vanhaan keinoon, luottorahan ulosantamiseen. Vuoden 1779:än kahdeksana kuukautena laskettiin paperirahaa liikkeelle kokonaisen sadan miljoonan dollarin arvosta. Mutta kuten luonnollista se aleni paperirahan arvoa niin että kun sitä ennen oli kuusi paperidollaria vastannut yhden hopeadollarin uusien paperien liikkeelle laskemisen jälkeen hopeadollari vastasi kahtakymmentä paperidollaria.

Syyskuussa samana vuotena kongressi määräsi luottorahan korkeimmaksi määräksi kaksisataamiljoonaa dollaria ja antoi Amerikan kansalle vakuutuksen velkapaperien takasinlunastamisesta. John Jay vetosi kaunopuheisesti Amerikan kansaan, profeettallisesti osottaen, kuinka maan luonnonrikkaudet olivat rajattomat. Vaikka sotavelka nousikin kolmeen sataan miljoonaan dollariin, niin siitä ei vielä tulisi paljoa asukasta kohti, maan asukasluku kun tulisi nopeasti kasvamaan tasavallan voiton perästä. Jokaisella amerikalaisella pitäisi löytyä hallituksen luottopapereita ja hänen tulisi pitää niitä hallussaan niin kauan kunnes hallitus tulee maksukykyiseksi. Mutta kaikki turhaan. Luottopaperit eivät pysähtyneet kenenkään haltuun, vaan käytettiin niitä kilvalla yleisessä kaupassa ja jokainen pyrki niistä pääsemään eroon mahdollisimman pian. Siitä oli seurauksena että vuoden 1779 lopussa luottorahan arvo oli kaksi ja kolme prosenttia sen nimellisarvosta, ja vuoden 1780 loppupuolella paperidollarin arvo oli yksi sentti metallirahaa. Silloin kongressi yritti auttaa asiaa valtuuttamalla valtiot vetämään takasin entiset paperirahat vaihdettavaksi uusiin, joita annettiin yksi dollari neljäkymmentä entistä dollaria vastaan. Sillä tavalla saatiin vanhaa rahaa kuoletetuksi 119,400,000 dollaria, ja vuotena 1790 osti Yhdysvaltain hallitus entistä luottorahaa kuusi miljoonaa dollaria, mutta maksoi vain yhden dollarin sadasta dollarista. Loput, kaikkiaan seitsemänkymmentäviisi miljoonaa luottorahadollaria, on joko hävitetty tai hävinnyt, kuten arvottomat paperit ainakin.

Mutta tämäkään kansallinen rahatalousonnettomuus ei tietenkään voinut mennä keinottelematta ja huijauksitta. Ne jotka ennakoilta tiesivät, että yhteen senttiin dollarilta arvonsa menettäneet luottorahat tullaan lunastamaan neljäkymmentä-yhteen-taksan mukaan kokosivat mahdollisimman paljon näitä ala-arvoisia

rahoja tietämättömiltä ihmisiltä ja tekivät suuria summia kuljetettuaan rahat hallituksen vaihtopaikkoihin. Se kauppa tuotti neljäkymmenen kertaisen voiton.

Oikean rahan puutteessa ja paperirahalla keinottelun tähden vallankumous-sodan kustannukset asettivat suuremmoisen veroituksen Yhdysvaltain veronmaksajain hartioille. Kaikkiaan nousivat sotavelat vallankumoussodasta kuuteen saataan viiteenkymmeneen miljoonaan dollariin. Taloustieteilijä Belles laskee että jos olisi ollut täysiarvoista rahaa käytettävissä, sotakustannukset olisivat nousseet vain 135,693,000 dollaria.

Kaikki keinot ala-arvoisen rahan täydessä arvossapitämiseksi olivat luonnollisesti tehottomia. Kongressi kyllä antoi varotuksia eri valtioille, etteivät laskisi liikkeelle lisää paperirahaa, mutta sellaiset varotukset kaikuivat kuuroille korville. Ja kerran kongressi jo sääsi, että jokainen joka on niin epäisänmaallinen että kieltäytyy ottamasta vastaan paperirahaa sen täydestä nimellisarvosta, tulee arvosteltavaksi, nimi julaistavaksi ja häntä tullan kohtelemaan kuin man vihollista ja kielletään häneltä kaikki liike ja yhteys maan asukkaiden kanssa. Mutta siitä huolimatta uskollisimmatkaan vallankumouksen kannattajat eivät suostuneet ottamaan paperirahaa täydestä arvosta. Valtiot sääsivät korkeita sakkoja henkilöille, jotka kieltäytyivät ottamasta paperirahaa vastaan yleisten tai yksityisten velkojen maksuksi, mutta huonolla tuloksella. Seurauksena näistä määräyksistä oli vain se että kuksar ei tahtonut myydä mitään, koska tiesi saavansa maksuksi arvotonta rahaa. Maanviljelijät lakkasivat tuomasta tavaroitaan markkinoille ja kauppa uhkasi kokonaan lakata näiden määräysten aikana. Ja niinpä ala-arvoisia rahoja ei voitu saada käymään nimellisarvostaan. — Se vain osottaa missä määrin taloudelliset lait ovat yläpuolella valtiollisia lakeja, silloin jos valtiolliset lait ovat ristiriidassa taloudellisten lakien kanssa.

Sodan loputtua asema hieman parani, kun sotamenot lakkasivat ja maahan oli jäänyt melkoinen joukko englantilaista kultaa ja hopeaa, jonka Englannin armeija oli sotavuosien ajalla kuluttanut.

RAHAN JÄRJESTELY.

Jokaisella kapitalistiseen kehitykseen lähtevällä maalla on ollut muiden uudelehen järjestämisen ohella järjestettävä myöskin rahatalous. Feodalisella ja kotituotantoasteella olevan yhteiskunnan rahantarpeet ovat pienet verrattuina kapitalistisen yhteiskunnan tarpeisiin. Mitä kehittyneemmäksi jonkun maan tuotanto ja kauppa tulevat, sen enemmän tarvitaan vaihtovälineitä. Arvossaan pysyvän ja määrältään riittävän vaihtovälineen, oikean rahan, tarve Yhdysvalloissakin suureni sitä mukaa kui teollisuus ja kauppa kehittyivät. Luottopaperit oli oltu pakotetut vetämään pois liikkeestä heti sodan loputtua, mutta metallirahaa ei ollut läheskään tarpeeksi edes oman maan kauppaa varten, puhumattakaan ulkomaisen kauppabalanansin kullalla maksamisesta.

Kovana rahana oli siihen aikaan sekaisin useamman maan hopea- ja kultarahoja. Englannin shillinkejä, ja puntia, ranskalaisia rahoja ja espanjalaisia "kahdeksaan kappaleita" liikkui sekaisin amerikalaisilla markkinoilla, ollen niistä espanjalainen dollari yleisemmin käytetty, sitä kun saatiin kaupasta Havanan kanssa. Vuotena 1792 kongressi sitte sääsi oman rahan. Laki hyväksyi kaksimetallikannan ja rahaksi dollarin. Molempia metalleja saatiin lyödä rahaksi 1:15 suhteissa. Rahametallia oli kuitenkin maassa siksi vähän, että vaikka kaikki käsillä oleva kulta ja hopea olisivat tulleet lyötyä rahaksi, silttenkään se ei olisi riittänyt kaupan tarpeita tyydyttämään, ja siitäpä aiheutuikin edelleen pulaa. Siihen aikaan ei ni-

mittain oljut hallituksella oikeutta antaa ulos paperirahaa. Entiset valtioiden ja osaltaan myöskin "koko maan kongressin" yritykset sillä alalla olivat tehneet paperirahan niin pelottavaksi että katsottiin parhaaksi olla siitä kokonaan crosse, ja sentähden enin osa valtioista ei hyväksynyt perustuslakiin pykälää, joka olisi antanut liittohallitukselle oikeuden laskea ulos paperirahaa.

Jo ennen lakia metallirahasta oli silloin rahastoministeri Hamilton suunnitellut valtiopankin perustamista ja sen kautta paperirahan ulosantamista, koska sitä oikeutta ei ollut hallitukselle annettu. Sellainen perustettiin myymällä pankin pääoman saamiseksi hallituksen velkakirjoja, jotka kantoivat kuuden prosentin korkoa. Maassa oli jo niin paljon pikkukapitalisteja, että kun pankin osakkeita (edellämainittuja hallituksen velkakirjoja) alettiin myydä, niitä tilattiin kahden tunnin sisällä neljä tuhatta yli; sen määrän, mitä koko pankin pääoma oli (\$10,000,000).

Pankki menestyi hyvin, ja olisi se tänäpäivänä maailman mahtavin pankkilaitos, jos nouseva kapitalismi olisi sallinut tuon tärkeän alan jäädä valtion haltuun. Mutta sitäpä juuri se ei sallinut. Vuosina 1810 ja 1811 alkoi varsinainen hyökkäys pankkia vastaan, kun sen lupakirja olisi pitänyt vuotena 1811 uudistaa. Eri valtioilla oli pankkeja ja yksityisillä myöskin ja niiden kaikkien edut nousivat liittohallituksen pankkia vastaan. Demokraatit selittivät että hallituksella ei ole ollut oikeutta sellaisen liikkeen harjottamiseen ja että sellainen yritys on epä-amerikalainen. Niinpä sitte kiellettiin kongressissa lupakirjan uudistus hallituksen pankille. Kuvaavaa kuitenkin on miten altaasta veräjäästä nouseva kapitalismi sai ensikerran kuljetettua tämän tärkeän alan yksityisen keinottelun laiturille. Kongressin alahuoneessa äänet olivat kuusikymmentäviisi kuuttakymmentä neljää vastaan ja senaatissa senaatin puheenjohtajana toimiva varapresidentti, äänestyksen tasan mennessä, ratkaisi asian lupakirjan kieltäjän hyväksi.

